

ÓÐΑÇÁÎ ËÎ ÆÈÇÌ ΑΑÐÄÈÍ ΑÉÐÛÌ ΑÉÐ Î Ð×ÓÍ ΑÓÓ Ì ΑÑΑÉΑÉΑÐÈ ΑΕÍÍ ²Í ÄΕ

Αοι άò Ά²Í ΆΕÐ

Ευδαύç- Õ³ðè «Ì áí àñ» όί εääðñèòàðè

Ευδαύç æáí à ò³ðè ðèè èèèì εí àà Õðàçáí εí æèçì àáð æοί γí àø àð εáí àáè ààáÛòàà ε¼í ò¼í ááðè èèèèò¼è¼è¼ð æ³ðá³ç³è³í εáèáð. Αóαà εÛðáÛç í εοί óðòóóèáðÛ- Α.Ø³è³ðí á, Ε.Ε.Ð àáòèí, Α.Ì .Ð í óñàèèáá, Α.Í ñì í í í àá, Ð.Υááì ááðàèáá, Α.Ñáí àðááááááðáèí æáí à ò³ðè í εοί óðòóóèáðÛ- Αí àáí Αεñáí, Εì áð ΑñÛì Αεñí é, Αáæèðá Õàðèáí æèóèáðáÛí γí ááèòáðè áèèÛí ε³á¼. Αέðí é, Õðàçáí εí æèçì àáð, éγγáá ì áèáè- èáèáí ðáð, ñÛðáÛè ñ¼çá¼ð, ðàòááè ñ¼çá¼ð ì áí áí ðàðááè ðáðì εí ááð ¼¼á³³ ðèèáèè εóáóéóððáð ì áí áí ÷áðáðòÛðÛèÛí, áóèáðáÛí í ðòí ñóí à áááí à ÷áè εí þèááè æ³ðá¼í á³á³í àá ε¼ð¼á³ç. Αáí áè, áóè æááááèáÛí ¼ç³ γèá Õðàçáí εí æèçì àáð áí þí ÷á ðáèòí í í ó ðáèáí εÛèááí ì áñáèááð áèè àá ááð γèáí áèáèí ðáñòÛèðáí ðóðáð. Í øí í áóèðáí, áèç ¼ç ì áèáèááÛçáá ñèç áí εοί æáðèáí ì áñáèá ì áí áí ðèèáááí - ðèèá ááèááí Ûðèáí εÛðáÛç æáí à ò³ðè ðèè-èèáðèí εí Õðàçáí εí æèçì àáðáá áí éáí í ε¼ç èáðáðòÛ, «ááø» ñ¼ç³í ¼ ááèéáí Ûðèáí Õðàçáí εí æèçì àáðáèí áèèáèðááí ì ááí èèáðè, Õðàçáí εí æèçì àè ð³çá¼í ñ¼ç ñÛ¼áðèáðÛ (εí ì í í í áí ðáððè) æáí à Õðàçáí εí æèçì àáðáèí εóðáí Ûí áááÛ ñ¼ç ñÛ¼áðÛí Ûí àèì áðÛøÛ æá ð³ø³í èáèÛøÛ, íðáó ¼çá¼ð³ø³- ááðèáí ðàððÛ æ¼í ³í á¼ ñáèÛøòÛðóó èðáðèí áá ñ¼ç εÛèááÛç.

1. Õðàçáí εí æèçì àáð εÛðáÛç æáí à ò³ðè í εοί óðòóóèáðÛí Ûí èèèèò¼è¼è¼ð³í á¼

Ευδαύç ðèè-èèáðèí εí γí ááèòáðèí áá Õðàçáí εí æèçì àáðáèí ðááèγòÛí ì á¼ÛçÛí áí Ûèòí í áí, áèáðáÛ èèáññèòèèáðèγèí í áí ááèáèè³³ í ðòñ í εοί óðòóóòñó Α.Α.Αéí í áðááí ááοί éí í ðáí ðèγñÛí à ðáγí Ûèáð áá, ò³á¼éè¼ð³ áèðè- áèðè ì áí áí ¼ò¼ ðÛáÛç ááèèáí ÛøÛí, ñáí áí ðèèáèÛè æáèòáí ¼ç áðá øèðáèáøèí éáèèí, áááðÛ ÷íáóò áèðèáèí éáèèí æáèí Ûèáí ááí áèð á³ò³í ¼òì ¼ ì ááí εí è òòþí áòðááí ðóðóèòóó ñ¼ç áèèáðáððÛí Õðàçáí εí æèçì àáð èáðáðÛ èáðáèáð. Αέð ñ¼ç γ÷ èá÷áí Õðàçáí εí æèçì áí éáí èò.

ΟΔΑÇΑΪ ΕΪ ΑΕÇÌ ΑΑΔΑΕΪ ΑΕΘÛÌ ΑΕΘ Ì Ð×ÓÍ ΑÓÓ
Ì ΑΝΑΕΑΕΑΘΕ ΑΕΕΪ ΖΪ ΑΕ

Ïγðē òēēēī ēī Òðaçáī ēī àēçì ááðē æēī γī äē òγðē òēē-ēēáðē òáðááÛī áī áēð òí ī ī àēáēáēáð æáī à ēēðáī ðáð æaçÛēááī . Ïγðē Òēēī ēī áó,Áī ááī Áēñáī Òðaçáī ēī àēçì ááðáá ðēī ēī ēγá¼ē áī Ûēðáī à ááðááī :

« Òðaçáī ēī àēçì - áóē ááēáēēγγ áēð òγøγí γēðγ (í ēáó æá áááēáÛ) áēēáēðγγ γ-γí ýēēááī ēáī γī áñ ñēçáēī ēóðáēÛī, ēáēáð ¼òì ¼ ì ááī ēñēī áá ēī ēáī í óēóóó áðēÛēóó í áēáá áī ēáī í ñēçáēð.»ááī ēáðáēáðÛ ì ááēÛī ááēáð(Aksan, 1990-T.III:27).

Áēð ýēá ñ¼ç, ì ēñáēÛ: *sudan* (ÁðçÛááñ, òáðÛááñ, áī ēáī áī í), *akşamcı* (áðáēēá-), *kaşarlanmış* (ēī øē¼¾³ē, ēáì ááðáááááī, ēÛçÛēī áááī), *gözde* (Òááī ðēð, ñ³ēá¼í, æáēøÛ ē¼ðá¼í), *gedikli* (óððáēóó, ááēÛì à, ¼çá¼ð³ēá¼ñ) æ.á. ñēçáēð Òðaçáī ēī àēçì ēáðáðÛī áá ēáðáēáð (Aksoy, 1982-T. II:52).

Òðaçáī ēī àēçì æáðòÛī áááÛ ááēñ ¼ì áð ΑñÛì Áēñī é æáēáÛç ñ¼çá³í Òðaçáī ēī àēçì áī þ áēá óóðááí Ûī ááēáēáí ¼òē¼í (Aksoy, 1982-T. II:39). Áēðī é 1965- æÛēÛ ááñÛēÛī +Ûēēáí „Ì áēáē æáī à Òðaçáī ēī àēçì ááð” ááááī ēēðááēī áī ēēēēī Òðaçáī ēī àēçì ááðáēī γ¼ aç ááááí áá ýēē ēóðáēáðÛī ēááÛē áēÛī, γñēē ē¼ç ēáðáøÛī ¼çá¼ðòē¼í ýēá.

Ááæēðá Òáðēáí áēó áēð ýēá ñ¼çá³ Òðaçáī ēī àēçì ēáðáðÛ ēáðī ī +Ûī áÛēēá ēī ī øī í é óóðááí áÛáÛī áēðáð.

Áē γááð áēð ñ¼ç ðēēá ì ááī ēñēī áī á¼ē¼ē áááÛ óóóí áó(¼òì ¼) ì ááī ēēáðáá ēī ēáī í óēá óóðááí áī ēñī, áī ááē ñ¼çá¼ðá³ Òðaçáī ēī àēçì γī áñ, ē¼í ì ááī ēē³³ ñ¼çá¼ð(í í ēēñáì èý) ēáðáðÛ ēáðī ī çáðÛē ýēáí áēáēī ááēēáðò³³ ááēáēáēó (Hatipoğlu, 1982:203). Òēēáááē ē¼í +³ē³ē ñ¼çá¼ð ðēēá ì ááī ēñē ì áī áī ēáðáð óóóí áó (¼òì ¼) ì ááī ēēáðáá ēī ēáī í óēáðÛ ááēáēē³³. Òēē ēēēī ēī áá áī Û ē¼í ì ááī ēē³³ē³ē æá í í ēēñáì èý ááī áðáøáð.Ì òí í áóēðáí Òðaçáī ēī àēçì ì áñáēñēī òí ēóē ð³ø³í ³³ ³÷³í áī Û ì áī áī òÛáÛç ááēáí ÛððááÛ í í ēēñáì èý ēóáóēóó æ¼í ³í á¼ ðáēáē òí ēòí ēóí .áē óóóðáēóó ì ááēÛì áð ááð³³ çáðÛē+ÛēÛáÛ óóóēáð.

2. Í í ēēñáì èý æ¼í ³í á¼ ēÛñēá-à ð³ø³í ³ē

É¼í ì ááī ēē³³ē³ē æá í í ēēñáì èý áēð ýēá ñ¼çá³í ì ááī ēñēī ēī ēá¼áēēēī áī Ûī í áðÛēæáñÛī áá í áēáá áī ēī ð. Ñ¼çá¼ðá³í ē¼í ì ááī ēē³³ē³á³ (í í ēēñáì èý)- ðáðÛðÛē ¼í ³ēē¼í ēóáóēóó ýēáí ēī Á,Ì , Ð í óñáēēáá óóóí ááē-à ē¼ç ēáðáøðá ēáðáááí. Áí Ûī í áēáá áī ēóí ¼í ³á³ø³í ³í ēáēñēáēÛē çáēí í +áí áì á³³ē³á³í áī Ûēðáááí ðáí ðēýēÛē æí áí ñóí ó¼áó ñ¼çá¼ðá³í ¼í ³á³ø³í ¼ áðí áēááí áī ēòí ðēóē áēñáððáðòēýñÛī áá ēððáí +Ûēēáí. Áē „ Éēðáēçñēáý ēáēñēēī ēī àēý ”

(Öđör çā, 1959) āāāāī ī ēóó ēēōāāēī ēī 104- āēāī ā 112- 113- āāōōāđēī āā āāyī āāēāāī .

ī ī ēēñāī ēy ēóāóēóđó òēēēāēçāā āāđ āēāī āī āūē ī āī āī óóđ ēāēāē ī āēāā āī ēī āāđāāēō. Āē āāēēēē³³ ēāēñēēāēūē çāēīī +āī āī ā³³ē³ēō³ī, òāēōāī āēōēāī āā, ñ¼çā¼đā³ī ò³đ³ī ³ā³ī ³ī ī āāēçēī āā ī āēāā āī ēōīī ¼ī ³ā¼ō.

Āōāēāāī ēóāóēóđó ēēēī ēē ī āāēçēī āī ēōē āāāāī óāī đēyēūē āē āī ñōī āēāī ā ēī đóóōēāđūī ēđōāī +ūāūī ò³đēī ēī āēy ēēēī ēī āāēūōēāī .

Āōāēāāī y¼ āēđ óāōāē, +ēāēāī ēđēāī ī đī āēāī āēāđūī ūī óāī đēyēūē āēāī ā ī đāēōēēāēūē ī āñāēāēāđēī ēūđāūç óēē ēēēī ēī āā, āēāī ā ī đī ī āī ē yēā ò³đē òēēāāđēī āā ēī ēāī ī óēóđó çāđūē āēāī ā ēāđāē yēāī ēī āāñā āāēāēēāē ēāōēēāēç ēāēāō.

1. Ñ¼çā¼đā³ī ē¼ī ī āāī ēē³³ē³ā³- óāđūōūē ¼ī ³ēē¼ī ēóāóēóđ ēāōāđūī āā ēāđāēūī ēāēāōāō. Açūđēū ēāçāā āđ āēđ ñ¼çā³ī āēēāī āñūī ā ōī ī ōī ēāī ī āđ ēāī āāē ī āāī ēēāđē- ē¼ī ī āāī ēē³³ē³ā³ ī đī ē ñ¼çā³ī òēēāā ōđōóēōō ēī ēāī ī óēóđōī ā ē¼ç ēāđāī āū āī ēōī, āēūđūī āūē ī āī āī āđ ēāī āāē ī āçāēēāāđāā āēāī ā āđ ò³đā³³ āī ī đēī đāī óēāī āē¼ū ī āāī ēēāđē ī āēāā āī ēōīī, āī ūī ī āōūēāñūī āā āēđ ēāī +ā ī āāī ēēāđē ³ñō³- ³ñō³ī ¼ ēī đōēōī, ē¼ā¼ē¼ āāđāāī ³⁺ī òāđūōūē ¼ī ³ēē¼ī ēóāóēóđ āāī ēāđī ī āī ī āāēç ò³ç³ēā¼ī. Ñ¼çā¼đā³ī ē¼ī ī āāī ēē³³ē³ā³ī āī ūēōāđ āēāī ā ēçēēāāđ ³⁺ī āđ āēđ ñ¼çā³ī òāđūōūī, āēāđāūī āāāī ī āēāā āī ēóđōī āī āāđōāī, āçūđēū ēāçāā +āēēī ēē ī āāī ēēāđēī ēī ¼ñ³ī - ¼ī ³ā³đ³ī, ¼çā¼đ³đ³ī óēāī ōī ēōēōāēūī āāēūđūī āēē³³ çāđūē. Āī ū āōāēēāī ēçēēā¼ā¼ āđī āēāāī ēāēñēēī ēī āēyī ūī (ōāāūđāē āēōēāī āā óāđūōūē ēāēñēēī ēī āēyī ūī) ¼ç³ī +¼ óāđī āāū- ñāī āñēī ēī āēyī āāī āōāēāō. Āī āā ñ¼ç- ēāēñēēāī ūī āēđ āēđāēāē- āāī ēāđāēūī, āī ūī óāī đēyēūē āē āī ēī đō ī āī āī ēī đōōī āōēāđūī yñēā āēūī āāī āā āāī ā āī ūī y¼ óāōāē, +ēāēāī ēđēāī ī đī āēāī āēāđū ēī đī ēāī ūūēāō. Ñ¼ç ³⁺ āēđāēēōē ¼ç³ī ¼ ēāī ūūēō. Āēđēī +ēñē- ñ¼çā³ī ūūāūđōōó ò³ç³ē³đ³ (āēđ ī āđñāī ē āōāāī ñ¼ç³, āī ūī ñ¼ç³ yī āñ), yēēī +ēñē- ñ¼çā³ī ēāēñēēāēūē ī āāī ēñē (āē ñ¼çā³ī ūūāūđōōó āōāēūđūī ā ēēēēī āāđēēāō) ³⁺ī +³ñ³- ñ¼çā³ī ò³đ³ī ³ā³ (ī āāī ēñē)- āđ ī āđñāī ēī ī āāēçāē āāēāēāđēī +āāūēāūđāāī ī ē. Āē ēī āēēāēūē ī đī ōāññ.

Āī ūī āēđēī +ēñē- āēāđāōūēūđōūī āđ ēāī āāē ī āđñāēāđēī, ī đāāī āōāđēī ā.ā.ó.ñ. āōþ āēēāēç³³ ³⁺ī òēēāā ēāāūē āēūī āāī ñ¼çā³ī ūūāūđōōó ò³ç³ē³đ³ ā.ā. āōāāāī ñ¼ç³ (āē āēđ āēā āēđ ī ā+ā ūūāūđōōār ōōđāō). Āē òēēāā y¼ āēā+ēū ēāāūē āēūī āāī ī āōāđēāēāūē ī āđñā ēāōāđū ēāđāēāō. Ñ¼çā³ī ūūāūđōōūē ò³ç³ē³đ³ī ¼ ēī āēēāēūē ī āāī ēñē ēēēēī āēđēāāō. ī đī ī ³⁺ī ñ¼çā³ī ūūāūđōōó ò³ç³ē³đ³ (āēđ ī āđñāī ē āōāāī

ΟΒΑÇΑΪ ΕΪ ΑΕÇÌ ΑΑΔΑΕΪ ΑΕΘÛÌ ΑΕΘ Ì Ð×ÓÍ ΑÓÓ
Ì ΑΝΑΕΑΕΑΘΕ ΑΕΕΪ ΖΪ ΑΕ

ñ¼ç³) áεðεΐ ÷ε æΐ εó ðεεάά εάάÛε æεÛΐ άάΐ ³÷³ΐ ì άάððεάεάÛε æάάÛ, άε
ÿΐ ε εάεñεεάεÛε ì άάΐ εñε εεεεΐ εε άÛεÛάóó ð³ç³ε³ε³ΐ ¼ άεðεεεάΐ
³÷³ΐ, άΐ Ûΐ εάάÿεÛε æάάÛ άάΐ ì άðεñεñεε εεεΐ εΐ άά εάðáεÛΐ εάεάΐ,
¼ε³ΐ ñ³ðάΐ ε¼ç εάðáε ÿεάΐ εΐ ÿñεάðá εάóáεε.

Ì ì εεñάΐ εÿΐ Ûΐ ì áεάά άΐ εóΐ ¼ΐ ³ά³ε³ æ¼ΐ ³ΐ ά¼ ñ¼ç εÛεñáε ááεÛðεÛ
óάáεóά ñ¼çάð άçÛðεÛ εάçάάεάε ε¼ΐ ì άάΐ εε³³ άΐ εάΐ άΐ ί άóάó
ì ááεÛΐ ááεάð. Αάάάΐ άά ñ¼ç áεð άάΐ ά (ì í í í) ì άάΐ ε áάðάΐ. Ñ¼çάðá³ΐ
ε¼ΐ ì άάΐ εε³³ε³ε εóάóεóóό άð εάΐ ááε ì άçάεεάάðάά άð ð³ðά³³ άΐ ì ðεΐ ðάΐ
óεάΐ áεð ì άάΐ εñε ì áεάά άΐ εóΐ í ðóðóΐ, άΐ Ûΐ ì άòÛεæáñÛΐ άά áεð ì á÷ά
ì άάΐ εεάðε ááεάεε³³ ³¼ά³ ñ¼çάðá³ΐ áεεáñÛΐ ά ì áðάçáóó áεóεάΐ άá,
ε¼ά¼ΐ ά¼ ðεçεεάΐ άóóð÷áεðάε óΐ í óΐ εΐ áάðάΐ ε ì ááεÛΐ ááεάð.
Ì ì εεñάΐ εÿ εóάóεóóό εçεεάάάΐ Α, Ì, Ð í óñάεεάάάεΐ ì εεεðε æáΐ ά
ε¼ç εάðáεÛΐ ά ðάÿΐ ñáε ì óðάά ðεεάά εΐ εάΐ ί óεóΐ εάεάΐ ÿñεε ñ¼çά³ΐ
òÛάÛεóóό άòáεÛεÛ (ñ¼ç³) óεάΐ εεεεΐ ì áεάά άΐ εάΐ ί æά¼Û
ð³ε³ΐ ³εð¼ðά³ άòΐ ì ³÷³ΐ άΐ Ûΐ ó¼άó ñ¼ç³ (εάεñάΐ áñÛ) óά¼ ì ðóΐ ε
εΐ εάΐ ί óεóΐ, άð εάΐ ááε ì áðñάεάðάε (άεάðáÛΐ ð³ε³ΐ ³εó¼ð³ΐ) æάεΐ Û
æΐ í óΐ άΐ áεð άάΐ ά ñ¼ç ì άΐ άΐ άòΐ ì æ¼ΐ ά¼ΐ ά³³ε³ά³ΐ ¼ ÿÿ άΐ εóóό άάΐ
ð³ε³ΐ ά³ð³ε¼ð. Αε ÿΐ ε Óðáçάΐ εΐ άεçΐ άεΐ εóðάΐ Ûΐ άά ÿεε æά άΐ άάΐ ε¼ΐ
ñ¼çάðá³ΐ ì άάΐ εñε áάεάά áεð ì άάεçάά ¼ΐ ³ά¼ð. Óάΐ ðεÿεÛε áάάáεÿòáðάά
ñ¼çά³ΐ εάεñεεάεÛε ì άάΐ εεάðεΐ εΐ ³÷ ðεάε: áεðεΐ ÷εñε- áεð ÿεά ñ¼çά³ΐ
(¼ç áεάÛΐ ÷ά ðóðάΐ) ÿðεεΐ ì άάΐ εñε(άάά ñ¼çά³ΐ ð³ç æάΐ ά ðóóΐ άó (¼òΐ ¼)
ì άάΐ εεάðε) εεðάð. ÿεεΐ ÷εñε- áðάΐ ì άðεεάεÛε ì άάΐ εñε, ³÷³ΐ ÷³ñ³-
òóðóεóóό ñ¼ç áεεάεÛΐ Ûΐ Óðáçάΐ εΐ áεÿεÛε æάεòάΐ ¼ç áðá
άáεεάΐ ÛεòάάÛ ì άάΐ εñε áάð ÿεάΐ εΐ ÿñεά áεñáε áεÛðεÛñÛ
Óðáçάΐ εΐ áεÿεÛε ì άάΐ εñε ñ¼ç ì άάΐ εεάðάεΐ ¼ç³ΐ ÷¼ áεð ðεάε εάðáðÛ
εάðάεάðÛΐ ÿñεάðá εάóάεε (Α, Α, Αεΐ í áðάάΐ ά Ì ñΐ í ááðάεε ðεΐ Û
εάεñε÷áñεεó çΐ ά÷άΐ εε ñεΐ άά, Ì ì ñεάά, 1978).

Óεε εάεεΐ εΐ άά ÿðεεΐ ñ¼ç áεεάεÛε æáΐ ά ðóðóεóóό ñ¼ç áεεάεÛε άάΐ
ÿεεάά á¼ε³ΐ ¼ð. ÿðεεΐ ñ¼ç áεεάεÛΐ Ûΐ εóðάΐ Ûΐ áάάÛ ñ¼çάðá³ΐ άð áεðε
άεάá÷εÛ æΐ εó ðεεάά ì áεάά άΐ εάΐ ί ð³ç ì άάΐ εñεΐ ¼ç³ΐ ά¼ ñάεòάάΐ
άάáεÛΐ άά εΐ εάΐ ί óεάð. ΑεάðάÛ ¼ç- ¼ç³ΐ ÷¼ áæÛðáðÛΐ áάðάΐ άά άά άð
áεðε ¼ç- ¼ç ì άάΐ εñεΐ άΐ áæÛðάάάε ¼ç³ΐ ά¼ ñάεòάεάΐ άΐ þΐ ÷ά εάεά
άάðάðε ááεάεε³³.

Αε ÿΐ ε ðóðóεóóό ñ¼ç áεεάεÛΐ άά (Óðáçάΐ εΐ άεçΐ άά) ðáðÛóÛε
æάεóάΐ ðεεάά εΐ εάΐ ί óεóóóΐ ά άð áεð ñ¼ç³(ñÛ¼áðÛ) áεάá÷εÛ ð³ç(ðεεά)
ì άάΐ εñεΐ άΐ áæÛðάΐ, εάΐ ÷ά ñ¼ç άΐ εñΐ άά áάáðÛ ÷ΐ άóεóΐ εάεεΐ áεð άάΐ ά
¼òΐ ¼ ì άάΐ εάά εΐ εάΐ ί óεάð. Αóε άΐ Ûΐ - εάεñεεάεÛε ááεáεñε. Αΐ Ûΐ
εóðάΐ Ûΐ áάáÛ ñ¼çάð άæÛðάáñ áεð ά³óΐ ðεε áεðάεάεΐ ά áεεάΐ άάΐ
³÷³ΐ ðóðóεóóό ñ¼ç áεεάεÛε (Óðáçάΐ εΐ άεçΐ) άάΐ άðάεáð. Αóε άΐ Ûΐ
ð³ç³ε³ε³ΐ ¼ ðάάΐ áÛε ááεάεñε. Óóðóεóóό ñ¼ç áεεάεÛΐ ά áεáðóó÷ó

n¼ç¼ð¼³¼ éóð¼ ù áàððù ÷í áóéóí éàèèí áèð ááí à ñ³éé¼í á³¼ ì ³÷¼ñ³¼ ³¼ ì éèáðèí àèèððð. Áóé- ñèí ðàèèñòèè áàèèñè.

Ýðèèí ñ¼ç áéèàøùí ùí éóð¼ ùí àà áí ù ð³ç¼¼í ñ¼ç ñù¼àðèàðù áð¼ àðèèàèùé æàèðáí àð èáí áàé (ðàáí àùé, èùéùøóó, áàøèàððóó æ.á.ó.ñ) áàèèáí ùø àðèùéóó ¼ç àðà òóóòí áàøñà, òóðóèóó ñ¼ç áéèàøùí áàáù ñ¼ç¼ð¼¼ áèðùí áèð ó÷óðèàðáà áàð ñùýèóó ñàçèèááí è ì áí áí ááñùí áóó ò³ð¼¼ àè ñàèðàèáàèð. ÆÈèí ùèàí àèðèáí áà, áí áàé áàèèáí ùø áàèùí à ýèà ñàèðàèà ááðáàèð, àèùðùí àùé ì áí áí æíáí èóí éàðèí, áèèèí áàé éàèèáí. Óðàçáí èí àèçì ááðàèí éóð¼ ùí áàáù àð áèð ñ¼ç³(ñù¼àðèàðù) òàððèáè ááñùí áóó ò³ð¼¼ òóðóèóó ñàèðàèááí áàáèùí áà èí èáí í óèàð. Í øí í áí é ñí áòèøèèàèùé(¼ç áèáùí ÷à) áàèèñèí á èàðàðà èàðàðà ýðèèí ñ¼ç áéèàøù æáí à òóðóèóó ñ¼ç áéèàøù àðàèàðùí èçèèá¼¼÷³è¼ð òàððááùí áí àè ýñèà àèùí ùí éàèàðèáí ùí èùéààð áàáí áàí ñàçèøèáèç èáðáè. Óðàçáí èí àèçì ááðàèí éóð¼ ùí áàáù ñ¼ç ñù¼àðèàðù ¼ç¼ð¼¼¼¼¼¼ áí þí ÷à òóðóèóó ñàèðàèàð áàááí ò³ø³¼³èð³ ááñí èþòðóó (áàðáùé ó÷óðáà ýèà èàðùí éàèèáí, ý÷ ¼ç¼ð¼¼¼¼¼¼ áàáèùí áà) ò³ø³¼³³á¼ áí èáí èð, Áí ù í òí í ñèðáèá³³ (ñàèùøðùðì àèóó, ÷àèðáèááí ò³ð¼¼ ò³ø³¼³³ çàðùé ýèáí èí ýñèà ñàèà èáðáèè. Óðàçèí èí àèçì ááðàèí ñ¼ç³á³¼ ò³ç³³á¼ áí ùí òàæðùéááñùí à èáèðùèñàè, Óðàçáí èí àèçì àèí éóð¼ ùí áà èýý áèð ñ¼ç ñù¼àðèàðù (è¼á³¼ ÷¼ ¼ç àðà ñèí í í èì áí èóøñà) ¼ç¼ðð³è³¼, ç¼ç¼ð³ àèì àøùèà æá í ðóí òàððèáèí áàáè ñ¼ç ñù¼àðèàðù (è¼á³¼ ÷¼ ñèí í í èì àèè èàðùøðà áí èóøñà) àèì àøùèà æá í ðóí òàððèáè ¼ç¼ðð³è¼ ááðáðè áàèèèè³³.

Ñ¼ç³á³ç éóðó áí èáí ø ³÷³¼ «Áàø» ñ¼ç³¼ ¼ áàèèáí ùøóó Óðàçáí èí àèçì ááðàèí ì ááí èèáðèí èàðáí è¼ð¼è³.

È.È.Þ áàðèí àèí „Èùðáùç÷à- í ðòñ÷à ñèçäýäýí àè” (M.,1965) „Èùðáùç òèèèí èí òçøçýí äçðì ø ñèçäýäýí àè” (1969,1989) «áàø» ñèççýí ýí í í áèð ì ááí èñè ááðèèàð.

Áàø, çàð 1. Áàáí àùí, æáí ùáàðáùí ì ýý, èøç, èóèàè, ííç æ.á. í ðí í øèíí ááí á ì ý÷èñý. Áø ýñè ì áí áí áàø ì ýñè ì áí áí (í àèàè). Èíçóí óí áàøùí òàððòù. Áàøùí èèèáàè. 2. Áàáí àùí áèááí àòðàðáùí ¼ç³, èàðð áàøù, ñáí ù, ýñáàè. Æàèáùç áàø èèøè. Ó¼ðð áàø á³è¼. Áàøòùè è÷í áè áàø è÷àð(í àèàè). Í è¼ ¼í¼ð áèð áàøù¼à è¼í ò³è èùèááñ(í óðèáí àè). Í í áàø èàðáñù áàð. Èí è áàøùí à áèð ñí ì ò¼è¼, ì àèáùí áàøùí à àèù ò¼è¼ñ¼¼ áàáùí ááðáð. 3. Áðí á, áóóáàè, èí í í è, òàðóó æ.á. ýàèí àèí æí áí ðèó ó÷óí áàáù ááí ù, ì àøááù. Ýàèí áàø áèáù. Áèð áàø áóóáàè. Ñí áóø æùèáàðùí áà à¼ùçááí áàø òàðááí áèç. 4. Áàøèàððó÷ó, òáñè¼¼÷³, áàø÷ù, æàðàè÷è. Èáðááí áàøù. Í í áàøù, æ³ç áàøù. È¼è áàø(í óðáí). Èí è áàøù. 5. Æí áí ðèó á¼è³á³, ÷í èóñó, ò¼á¼ñ³, áèèèè æàðè. Óí í óí áàøù. Áàèòùí áàøù. ×¼í ò³¼ áàøù. ðáí àùí

ΘΒΑÇΑΪ ΕΪ ΑΕÇÌ ΑΑΘΑΕΪ ΑΕΘÛÌ ΑΕΘ Ì Ð×ÓÍ ΑΟÓ
Ì ΑΝΑΕΑΕΑΘΕ ΑΕΕΪ ²Í ΑΕ

άαθÛ. 6. Αέð í άðñáí εί, í εόγí úí άαθðàèúθÛ(í άçàèèää, óááèúðèà èàðàà). Εθòεí άαθÛ èèääðè áí εñóí. ΑάθÛí άà ¼ç³ ì óðóí εθòάòðè. 7. ΑΕúèáúí άαθÛ άαθðàèääí æά ð³ά¼í ά¼í æάðè, γèè ó÷ó. Ε¼÷¼í ³í άαθÛ. ³ñò³ ì á³í ðèèè άαθÛ, άó άαθÛ áèðääé γéáí. Αðúèðúí άαθÛ. 8. Ñáí àòú γ¼ æάèθÛñÛ, ì úèòúñÛ, ðàí ààí àñú, γ¼ æí áí ðεóñó, æά áèðεί ÷èñè. Αάθ àòú ì áí èèè. Αάθ èèèè è ñáí èèè. Αάθ εí çó. Αάθ ááéää.

9. Αάáí áúí àèúè- γýñè, á¼ ñάçèì è, í èéí í óó æ¼í ά¼í ά³è³ά³. Αάθ ì γýñè ì áí áí àθ γýñè ì áí áí (ì àèàè). ΑάθÛ¼ áí εñí í èéí ÷ó. ΑάθÛ æí è áääì εí ð áí εí ò. Αάθ æí èòóí àθÛ æí è ááí ì áí è εí ðáí áó, éáí ñéí òðè. 10. Εðάðè, èáðáðú, èááááè, í ðáó. ×άéáú άαθÛ úéáúè ñóí àò. Εúì úçáú άαθÛí áí άαθðàí ñóí ááí ú æάèθÛ. 11. Αί ç ³éá³í óóè ááéèáí ÷ó ó÷ó éáðááεí εí áðàñú, εí θείí æάðè. Αέòúì úθ áάθ ³é, òí εñí í άάθ ³é, æ³ç áάθ ³é³ ðèáèèèè.

Ñ¼çá¼ðá³í è¼í ì ááí èè³è³è εóάóéóθóí áí úèòí í áí, áèð γèè ñ¼çá³í áéèáí àñúí άà áèð éáí ÷à (άάάááí άà ð³ç ì ááí èñè, áí úí í ááεçεí άà ðóóí áó ð³ðá¼ í áéää áí εóí ¼í ³èè¼í ¼òì ¼(èúèúð) ì ááí èèáðεί áæúðáòúí ÷áèò¼á¼, ¼ç áðà áð áèðεί á¼è³³ά¼ í θí è ñ¼çá³í ó¼áó ð³ð³í á¼ óóðóθó ÷á÷³³÷³ ì ááí èää γý. Õáí ðáí áéòéáí άà è¼í ì ááí èè³³ ñ¼çá³í ó¼áóñóí à ñ¼ç æáñí ÷ó, ñ¼ç ¼çá¼ðò³³÷³ áð éáí ááè ì ³÷¼è¼ð óéáí ááé ¼ç³í ÷¼, æάéá óóðááí úí à è¼¼³è áóðóó çáðúè. ΑΕáí à í θí í áí é γéá áð éáí ááè ñ¼çá¼ð ì áí áí èáòáð, æάθà εí éáí í óéááááí θáðòòú άà γñéá àèúθÛ éáðáè. Õèèèèè ì ðáèòèèááá àè γè¼¼ γñéá àèúí ááááí ó÷óðèáðú è¼í γéá éáçááθáð.

Εúðáúç ðèèèí áá í ðóí áèááí áóè ñ¼çá³í è¼í ì ááí èè³è³è³ά³í áí úèòí í áí áèðεί ÷è εðáðεί áá Ε.Ε.Ð ááòεί „Εúðáúç÷á- í ðòñ÷á ñ¼çá³ά³í ¼”(Í . 1965)άáñúì æáñáòúí, εí éáèðèá óççá¼í „Εúðáúç ðèèèí εí ð³θ³í á³ðì ¼ ñ¼çá³ά³”(áèð òí ì áóáó, Õðóí çá, 1969; æáí à γèè òí ì áóáó Õðóí çá. 1985) áç ááá ñáèúθòúðòó áðèúèóó æí áí ðεóááé è¼í ì ááí èè³è³è³ ð³θ³í á³ð³èá¼í ³í γñéáðòáì áè÷è.

Õðè ðèèèí áááè ñ¼çá³èò¼ðá¼ «άάθ» ñ¼ç³í ³í íí áάθ ì ááí èñè ááðèèèè æ³ð¼ò (TDK, 1988:27).

Baş: is., Αάθ, çàð àðí ÷ *İnsan ve hayvanlarda beyin,göz, kulak, burun, ağız gibi organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser:*1. Αάáí æáí à æáí úááðèáðáúí ì γý, èθç, éóèáè, ì óðóí ,í í ç ñúγèðóó í ðááí ááðú æáèääθéáí ááí áí εí γñòγí èγ áèγáγí àè í ðóí áèääí ááí á ì γ÷èñγ. ‘Ak sakallı ve yumuşak kırmızı fesli birkaç başın hürmetle eğilmesi üzerine.’ ‘Ö. Seyfettin.’ Αé ñáèääéáóó èúçúè òí ì ó÷áí áèð í á÷á ááθòúí óðì àð èèðñèðγ³ ì áí áí èèèèèèèθè γ÷γí. (Εì áð Ñáéòáððεί) 2. *Bir topluluğu yöneten kimse: Kol başı, oymak başı. ‘Cumhurbaşkanı Devletin başıdır’.* -Anayasa. Αέð γéáéí ááθúí áá

öðdââî äââî «êîê äâðû, öðóó äâðû. İ âî êâêâð äâð=ûñû, î âî êâêâðêî
 äâðû âî êîî ÿñâî ðâêâð (Êîî ñòêðóóëÿ êêðêø äêëÿî) 3. *Başlangıç: Hafta başı. Ay başı. Yıl başı. Satır başı. Ââððâêûø, Æðî âî úî äâðû, âê äâðû, æûê äâðû, æâ%û ñûçûêòúî äâðû.* 4. *Temel, esas: Her şeyin başı sağlıktır. Ââðð, í ââêç, Ââðâúê í âðñâî êî äâðúî äâ äâî ñîî êóê öððâð.* 5. *Arazide en yüksek nokta: Dağın başı. Tepenin başı. Æâðâââê ÿ% âêêêê ÷âêêð. Öîîî í óî äâðû.* 6. *Bir şeyin genellikle toparlakça ucu: Toplu iğne başı. ‘Avcumuzun içinde sakladığımız sigaraların yanmış ucu ile fitillerin başını yaktık.’ F.R. Atay. Âêð í âðñâî êî òî âî êîê ó=ó. Öî âî êîê äâðòóó êêî âî êî äâðû. «Êîî êó=óâóçââ äâêêðêî äêââî ðâî äêêêâðâêî ê³êâêî ó=ó î âî âî äêêêêðâðâê êÿêâÿçâÿê.» (Đ.Âðâê)*

7. *Bir şeyin uçlarından biri : Köprünün iki başı. Âêð í âðñâî êî ó=ðâðúî úî äêðê. Êêî ÿðêî ÿî ÿêê äâðû.* 8. *Kasaplık hayvanlarda ve bazı yiyeceklerde tane: Yirmi baş koyun. On baş sığır. Üç baş soğan. Ýðê æâêâ öððââî ÿê æâî äüêðâðúî äâ æâî â êÿÿ äêð açúê òÿêÿêðêðâê äââî â î ââî êñêî äâ. Æüêúðî äî äâð êîê, îî äâð óê, ÿ÷ äâð î êÿç.* 9. *Para değiştirirken verilen veya alınan üstelik, sarrafiye. Âê÷â æêî äòúðóóââ äâðêêââî æâ âî êâî ñî äêúî äâî ÿñðêê, âêú.* 10. *Bir şeyin yakını veya çevresi: Mangal başı. Ocak başı. Ateş başı. Havuz başı. Âlemi başına toplamak. Başında dört dönmek. Başına üşüşmek. Âêð í âðñâî êî æâêâ äâêê æâ âî êâî ñî äêêâî â ÷êêðêñÿ. İ âððêî äâðû, î ðòóî äâðû.* 11. ‘Baş’ kelimesi birçok deyimde ‘öz varlık’ anlamını taşıyan bir zamir niteliğindedir: **Baş belası. Başı belaya uğramak. Başı derde girmek. Başı için. Başına bela getirmek. Başına kalmak. Başına bela kesilmek. Başını kurtarmak. Başının çaresine bakmak. Başının derdine düşmek. Başın sağ olsun. Dünya başına zindan kesilmek. Kendi başına. Yalnız başına.** «Ââð» ñêçÿ âêð í â÷â Öðaçâî êî æêçî äâ « äââî äúî êç êâðð äâðû» äâââî î ââî êîê ê ðóðî äóðâð äêð âð âðîî÷òóî î êêââðêî äâ. *Ââðòúî äâêâñú âîêâó, äâðú äâêââââ ÷âêâúêòú, äâðú äâððêâ êêðâê, äâðú ÿ÷ÿî æîîî äâðÿÿ, äâðúî â äâêââ êâêâê, æâêêâúç äâð êâêâú, äâðúîâ äâêââ òÿøðÿ, äâðúî êóðêâðâú, äâðúîúî äêêâñúî êçâêê, äâðúîúî äâêââñúî â êâêâú, äâðú% âî âî âî êñóî, äÿêî ø äâðúîâ êâðâî êÿî òÿøÿÿ, êç äâðúîâ êâêÿÿ, æâêêâúç äâðúîâ.* 12. ‘Önem veya yönetim bakımından ileride olan, en önemli, en üstün’ anlamında birleşik kelime yapar. *Başasistan, başbakan, başçavuş, başdizgici (başmürettip), başeski, başgardıyan, başgarson, başgedikli, başhekim (baştabip), baş hemşire, başımam, başkent (başşehir), başköşe, başmurakıp, başoyuncu, başöğretmen, başpehlivan, başrol, başsavcı, başuzman, başyazar (başmuharrir), başyazı (baş makale)* Êââúð äâðê æâ âî êâî ñî äâðêâðóó=óêóê æââúî âî äêâúââ öððââî ÿ% äâðêòóó, ÿ% æî âî ðêó î ââî êñêî äâðââî ðâðââê ñêçâêðâÿ æâñâêð. Ââðêú âññêñðâî ð, äâðêú êÿçò÷ÿ, äâðêú î òêòêâî ð, äâðêú äâðúââð, äâðêú î ÿÿðââî ÿæâ, äâðêú êî âî , äâðêú äââî êâð, äâðêú ðî êü, äâðêú äâêñ, äâðêú ðâââêòî ð, äâð î âêâêâ. 13. *Güreşte pehlivanların ayrıldıkları beş derecenin en yükseği. Êÿðêððê äâêââî äâðâú äêêÿøðÿðÿÿî ÿî äâð äâðâæâñúî úî ê÷êî âî ÿ% æî âî ðêóñó.* 14. ‘... başına’ adlardan sonra ve nicelik

ΟΔΑÇΑΪ ΕΪ ΑΕÇÌ ΑΑΔΑΕΪ ΑΕΘÛÌ ΑΕΘ Ϊ Δ×ΟΪ ΑΟΟ
Ϊ ΑΝΑΕΑΕΑΔΕ ΑΕΕΪ ²Ϊ ΑΕ

anlatan kelimeden önce gelerek üleştirme anlamı verir: Adam başına bin lira. ....
άαθÛΪ à «çàò àòĩ ÷ òĩ ðāĩ ĩ ēēēēĩ ñāĩ àòĩ ÷ òĩ ðāĩ ĩ òðóĩ ēāēēēĩ òĩ ĩ
ñāĩ äüē ĩ āĩ ēĩ ē āēēāēðāð. Äāāĩ áàθÛΪ à ĩ ē¼ ēēðā. 15. den. Deniz
teknelerinde ön taraf. Äā¼ēç ēāĩ āēāðēĩ ēĩ āēäü¼ēü āēēÿāÿĩ ÿĩ àðāēüθÛ
(TDK, 1988:27).

Ò³ðē òēēēĩ äā «ēàòā» æāĩ à «ēāēēā»- «áàθ» ñ¼ç³ĩ ³ĩ ñēĩ ĩ ĩ ēĩ ē

Kafa: is. ar. **Ēàòā-** çàò àòĩ ÷, àð. 1.Baş (özellikle insan başı), ser. Ààθ
(ääāĩ äüĩ áàθÛ) 2. Hayvanlarda genellikle ağız, göz, burun, kulak gibi organların
bulunduğu vücudun en önemli bölümü. Αēāĩ Ūāāðēāðāā ĩ āāēçēĩ āĩ ĩ ĩ ç, ĩ òðóĩ,
ēóēāē ñüÿēðóó ĩ ðāāĩ áàðÛ æāēāāθēāĩ āāĩ āĩ ēĩ ÿ¼ ĩ āāĩ ēē³³ á¼ē³ā³.
3.mec. Görüş ve inançların etkisi altında beliren düşünme ve yargılama yolu, zihniyet:
'Kalbi ve kafasıyla daima yeni, daima genç kaldı.' –Y.Z. Ortaç. 'İş adamı olduğu için
bürokrasiyi ve memur kafasını iyiden iyiye kırmıştır.' –F.R. Atay. ¼òĩ ¼ ĩ āāĩ ēāā,
āēĩ ēē èθāĩ ē÷ðāðāēĩ òāāñēðē āñòüĩ āā ĩ āēāā āĩ ēāĩ ĩ ĩ ēēĩ ĩ óó æāĩ à
à¼āĩ ĩ æĩ ēó, àēüē- ÿñ. «Α³ð¼ā³ æāĩ à áàθÛ āāēüĩ à æàθ āĩ ēāĩ ĩ
ēāēāü.» Αòĩ ĩ ÷ òóē. «ËÛçĩ àðòāāü āāāĩ āĩ ēāĩ ĩ ó ³÷³ĩ áððĩ ēðāðēÿ
ēÛçĩ àðēāð áàθÛĩ üĩ āēēāñüĩ ēāðēðāē (ð.Äðāē) 4. mec. Kavrama ve anlama
yetenegi, zeka, zihin. ¼òĩ ¼ ĩ āāĩ ēāā, ¼çā¼θð³ð³³ æāĩ à ò³θ³ĩ ³³
æ¼ĩ ā¼ĩ ā³³ē³ā³, àēüē- ÿñ, à¼- ñāçēĩ. 5.Bellek. Ýñ. 6. Zıpzip taşının büyük
boyu. ĩ þĩ āā ēĩ ēāĩ ĩ óēāāĩ ĩ þĩ òàθÛĩ üĩ ÿ¼ ÷ ĩ ¼ ē¼ē¼ĩ ³. 7.Mekanik bir
bütünün parçası: ĩ àðāĩ ēēāēüē á³ð³ĩ á³ēó³ĩ áēð á¼ē³ā³, āēñðēāþòĩ ð
áàθÛ.

Ñü¼āðü «ēàòā» ñ¼ç³ ēàòüθēāĩ óðaçāĩ ēĩ āēçì áāð:

1. *Kafa dengi:* ĩ ēēēðāāθ, ò³θ³ĩ ³ēò¼ð³, æāēòüðāāĩ ĩ āðñāēāðē,
ēüēāāĩ èθðāðē, ĩ ēēĩ ðó ĩ ēòĩ θ āĩ ēāĩ ĩ, ò¼ĩ ēāēēθēāĩ áēðē áēðēĩ à
æāēüĩ āĩ ñòĩ ðāóĩ áēð¼ñ³

Kafa dengi iki genç bilgisayarı keşfetmiş. (ĩ ēēēðēāθ āĩ ēāĩ ĩ ÿēē æēāēò
ēĩ ĩ ĩ üþðāðāē ĩ ēēĩ ĩ òāāüθòü.)

2. *Kafa tutmak:* Αēĩ ē áāðā¼¼: ēēĩ äēð áēð¼¼ā¼ ē¼ç ēāðāĩ äü āĩ ēāĩ ĩ,
āāā ēàðθÛ ÷ Ūāóó, àēðēāĩ üĩ āĩ ēāēòĩ ĩ ĩ.

Her kafa tutana o karşı çıktı. (Áēð æē ē áāðāāāāĩ ēĩ ā, ĩ ðĩ ē ĩ àĩ ēēā
æāñāāāĩ üĩ à ēàðθÛ ÷ Ūāüĩ æāðòü.)

Amirine kafa tutan memur işinden oldu. (Ò¼ðāāāñüĩ à ēàðθÛ ÷ üēēāĩ
ēÛçĩ àò÷ü èθñēç ēāēäü.)

3. *Kafası bozulmak:* (куйкасы курушуу) ĩ ēēēðēĩ ā, ēāāēĩ ñóĩ à ēàðθÛ
ēāēāāĩ áēð áāāēāā æēĩ ē ēāē³³, ē¼¼³ē³ áóçóēóó.)

Kafası bozulunca kendisini ziyarete gelenleri bile içeriye almadı. (Ē¼¾³ē³ ÷¼ã³î, ēî í í ēēî ēāēāáî ì âēî áí ääðäü à òğāğē çēāē ēēðāēçāāē ēî ēāö.)

Kafası bozuldu, işi bırakıp gitti. (Ä÷óöēáî üî , èøēí òàøðàî ēāððē.)

Æî áî ðóää ēāēòēðēēāáî ì ēñāēääðää, «ēàòà» ñ¼ç³î³î î ðäóí à ñēî í í èî áí ēāí í «áàø» ñ¼ç³î ēî ēāí í óó ì³î ē³î ýî āñ. Åēðî ē ēýý áēð òðaçāí ēî āēýēüē ñ¼ç áēēàøðäðüí ää ēāēñēēāēüē ääðēáî ðòüí ì³î ē³î ÷³ē³ā³ ää ääð.

1. Kafa kafaya vermek (*Baş başa vermek*): Æāēî ü áēð èø áí þî ÷ à áēðää ÷î äóēóî ēáí äāēäüð áēð ì āñāēáî è ÷ā÷³³ ì āēñàðüí ē¼çā¼ēö.)

Çingeneler saat başı cigara paydosu uyduruyor, apteshanenin aralığında kafa kafaya verip fis-kos fis-kos konuşuyorlardı. (T. Dursun) (Öüāáî ääð ñāàð ñāēüí òàî āēē òàððēáí ü òáî áî ēñēā ÷üāüøüí, äāàðàðēáí áí üí æáí üí ää áēðēāēî øüāüðäøüí ðòðóðò. (O. Aóðñóí)

2. *Kafası dönmek: (Başı dönmek)* Äàøü áēēáí óó: î î ð äāāēāā áí ēóó, øāēü ēāð³³.

Koca şehirde ne yapacağını şaşırmuş kafası dönmüştü. (Áóē èèøē ÷î¼ øāàðää ýî í á ēüēàðüí áēēāāē, äàøü áēēáí üî ðòðäó.)

3. *Kafasına vur ekmeğini elinden al!* (Кой оозунан чөп албаган) Äàøðàí àðü áēð ēî þî, ēî ēóí äāāü í áí üí òàððüí àē. (Äā÷àðà, ēî ēóí áí ý÷ í āðñā ēāēāāāáí, áāēēóø, ý÷ í āðñāāā ēàðøü ÷üēî āāáí ēēøēāā ēàðàòà áēðüēàð.)

Durmuş sessiz biridir. Kafasına vur, ekmeğini elinden al! (Äóðî óø (æî í ø) ì î í óí äāāì . Äàøðàí àðü áēð ēî þî, ēî ēóí äāāü í áí üí òàððüí àē)

Kelle: is. Far., Ēāēēēā- çàð àòî í ÷, (Òàðñ÷à.) 1. *Baş, kafa.*, Äàø: (ääàì äüí äàøü) 2. (*Bazı peynir cinsleri ve külçe durumundaki şeker gibi şeyler için*) Tane, Äāāá à, (Éýý áēð áüøòāē ò³ðē¼ð³ æáí à ēóþēóî æāñāēāáî ì î î î ñóē ēáí ò ñüýēóó í āðñāēāð ÷÷³î) 3. *Ekinlerde başak.*, Ýāēí àēí ì àøāāü

Ñü¼äðü «ēāēēā» ñ¼ç³ ēàðüøēáí òðaçāí ēî āēçî ääð:

1. Kelle koltukta: (Баш канжыгада, кан көөкөрдө). Öî áí ēāēāā ñāēóó Äàøüí ēáí æüāāāā äāēēí î , äàøüí ñàþó.

Kelle koltukta biz bu yola düştük. Äàøòü ēáí æüāāāā байлап биз бул жолго т³øð³ē.

2. *Kelle götürür gibi:* Äēüēäü æî í ÷ àî ēáí äāē

Şöyle yavaş yavaş kamil gitse olmaz mı!.. Deli gibi, sanki kelle götürüyor. (M.Ş.Esendal)

ΟΒΑÇΑΪ ΕΪ ΑΕÇÌ ΑΑΔΑΕΪ ΑΕΘΪ ΑΕΘ Ϊ Δ×ΟΪ ΑΟΟ
 Ϊ ΑΝΑΕΑΕΑΔΕ ΑΕΕΪ ΨΪ ΑΕ

Жайма жай эле акырын келсе болбойбу! Жинди сыяктуу айылды жоо чапкандай бара жатат.

Éúý áeð Óðaçáí eí ãeçì áãðãeí eóðãì úí äã «eããeãã» ñ¼ç³í³í í ðãóí à «áãø» ñ¼ç³í³í eí eãí í óeóøó äã ì³ì e³í.

1. *Kellesini istemek (Başını istemek)*: áãøúí eããeíí. Áeð¼¼í³í ¼e³ì³í eããeíí, ðeë¼¼.

2. *Kellesini uçurmak (Başını uçurmak)*: Башын алуу, кес³³, áãø àeóó (eëüðÿÿ)

Ϊ úí äã eúðãúç æãí à ò³ðe ðeëeí äããe «áãø» ñ¼ç³í¼ áãeãáí úøøó, eí ì³ì í í áí ðãððe æãí à ì äãí eñe í eøí ø áí eãí í Óðaçáí eí ãeçì áãðeí eúý áeðeãðe ò¼í¼í e³e¼ð:

1. Áãø áí eóó:1. (Baş olmak)Æãðãe-eëeë eúeóó, áãøeãðóó, áãø-ú áí eóó

Éãe, áããøúð, ýeëãeçãã áãø áí e!

(Gel kahraman, halkımıza baş ol!)

2. Áãø eë³³: (Baş eĝmek) Ϊ í þí ñóí óó, áããúí óó

Áããøúðãúe eúeãáí eëøe áãø eëeí áeð¼¼ã¼ úeëããáí öýø. (Æãáí ò¼ø¼ã)

(Bahadır adamın birine baş eĝip yalvarması ayıptır.)

3. Áãøúí à áãe eí í óó: (Başına devlet kuşu (baht kuşu) konmak) Èøe í¼í eóó, æãeøúeüeëã æãðeø³³, çí áí eí ñó e¼ò¼ð³e³³, eããúð- áãðeëã ýý áí eóó.

Ϊ aeããí äã æ³ðã¼í æãðe¼ãã, áãe eí í ñóí ñãí eí áãøú¼ã (Óí eüëeí ð)

(Yaşadığın yerde başına baht kuşu konsun-bahtın açık olsun-)

4. Áãøú áããøóó: (Kafası karışmak) ¼ò¼ e¼í æã òãðãe í ãðñáí eí ò-ò-eúeúðúí ðããã ãeããe ÷ãðãøóó, ýì í á ýeáí eí àæúðãòã ãeããe eãeóó.

Éãeñú æãð ýeáí eí áeëããe áãøúí áããøú. Éã¼ ò¼ðe¼ð, æãeúeãáí eãeú¼ í æe, ÷úí úí aeóñãí, áãøúí áããøúø («Ñí áãøøeë eúðãúçñóáí »)

(Neresi olduğunu bilemeyip kafam karıştı. Geniş alan, özgürce yayılan kalabalık sürü, doğrusunu söylemek gerekirse kafamı karıştırdı.)

Áóe æãðãã eí ì³ì í í áí ðãððe æãí à ì äãí eñe í eøí ø áí eãí í eúðãúç-à, ò³ðe-ø ñ³eë¼í ã¼ðã¼í ì eñãeããðãú e¼ã³ð¼e eãeðeðñãe áí eí ð. Áeðí e ãeç ì úí äã òãe äãí à Óðaçáí eí ãeçì áãðãe æãçì àe-úáúç.

1. Ò¼á¼ñ³ è¼èè¼ æâð³³ (*Başı göğ eirmek*)
2. Òèèèí áí ààè òàí óó (*Dilinden bal damlamak*),
3. Òèèè òàððóó (*Dili tatlı/Tatlı dilli*),
4. Òèèè óçóí (*Dili uzun*),
5. Òèèè áàèèáí óó (*Dili bağlanmak*),
6. Í î çó è³é³³ (*Ağzı yanmak*),
7. Ēóèàè ò³ð³³ (*Kulak kabartmak*),
8. Áâðè èÙçàðóó (*Yüzü kızarmak*),
9. Áâðèà àéðóó (*Yüze söylemek*),
10. ÆààâÙ à÷Ùèóó (*Çenesi açılmak*),
11. Æàí Ù î î çóí à èâè³³ (*Canı ağzına gelmek*)
12. Ē¼ç àèÙ (*Göz hakkı*),
13. Ē¼ç æàøÙí è¼è èÙèóó (*Göz yaşını göl/ sel etmek*),
14. Ē¼ç³í áí , (*Gözünü boyamak*),
15. Ē¼ç³¼ àèèÙð! (*Gözün aksın!/Gözün çıksın!*),
16. Ē¼ç³ ò³ø³³ (*-Bir şeye- Gözü düşmek*),
17. Ē¼ç³ òí þó (*Gözü doymak*),
18. Ē¼ç³ à÷Ùèóó (*Gözü açılmak*),
19. Ē¼ç³ à÷Ùè (*Gözü açık*),
20. Ē¼ç òèé³³ (*Göz değmek/ Nazar değmek*).

Ààøèà òèèàððààèè ñ¼çà¼ðà³ àà èçèèààí àáí à ì³÷è¼ðà³í àððàðÙ¼òì¼ ì àáí è àðèÙèóó òààèÿðààâÙ ààøèà í àðñàèàððàà ÙèààðÙèÙí æà¼Ù ì àáí èèàððàà ÿý áí èáí í óí è¼ð¼á³ç. Áóè ñÙÿèóó ì èñàèààð òèèààè èàèÙí òàí àáí æáí à æà¼Ù ì àáí èèàððàè æàððàèáí áí èóí ÿñáí òàèèð. Áóè è¼ð³í³ø èÿý àèð òèè÷èèàð òàðàáÙí áí "Ölü deyimler" (dead metaphor) èàðððÙí àà ñÙí àððàèÙí æ³ð¼ð (Aksan, 1999:62).

Ì Ùí àà «áàø» ñ¼ç³í èàðàí èÙðâÙç æáí à ò³ðè òèèààðèí áààè, «ðí í í óí áàøÙ (Dağın başı), ñóóí óí áàøÙ (Suyun başı), î ÷ î èðóí áàøÙ (Ocak başı) æá. ñÙÿèóó ì èñàèààðàâÙ *Ölü deyimler* àáí àéðñàè áí èí ò.

ÒààèÿððÙ ààáí àÙí áàèàèèàðè àðèÙèóó òóþí àóðóó÷ó ì àðàóí ðàèàðàà èÿý àèð í èóí óðóóèàð³ í¼ì à³³è³è èàòàðÙ áàà áàðèøàð. Áí òí áàáí áà àð àèð òèèàà ì Ùí àáí àà è¼í ò¼á¼í ñ¼çà¼ðà³ èèðàèç³³ ì àñàèàñèí í ðòí áí èí þøàð.

ÒààèÿððÙ ààáí àÙí áàèàèèàðè àðèÙèóó òóþí àóðóó÷ó ì àðàóí ðàèàð ààáí ààðàà òèèèø³³ ì àðàðèàèàÙè æáí à ðóóèè¼çà¼÷¼è³èð¼ðà³ æàððàðÙèÙøðààÙ í àðñàèàððàà Ùèààðóó àðèÙèóó ì àèàà áí èí ò. Ēçá¼÷¼ í ðí çà æáí à ì ÿçèÿ òèèè áà áóè ò³ðÿí àèàÿ æàððàðÙèÙøðààÙ í àðñàèàððàè æáí áóó è¼ðñ¼ó³í áàðà àèàáí Ù³÷³í æáí àáí àÙðóó ááí àòàèàð. Í øáí òñà àà áóè¼òì¼ ì àáí èèàð æàçóó÷ó æáí à àèÙí ààð òàðàáÙí áí ááí à èí èáí í óèàáí Ù³÷³í í áàèçèí áí òèèàà èàèÙí òàøÙí í ðí í øí àèààèð.

Kel tepeler, "Görmüş ve geçirmiş deniz" Áà¼áÙð à¼¼ñ¼¼è¼ð, è¼í ò³ è¼ðá¼í àà¼èç. (Ē. ÁàèàðèÙ). *Dalgın akşam, "Haydut akşam"*. ÒÙí ÷ è³³à³í, èí í ààèà¼áóó ò³í. Á. Ēèðáí) (Aksan, 1999:65).

Ààáí àáí òààèÿðèà¼ðè¼í ì àðàóí ðàèàð ñÙÿèóóó ÿèà, òààèÿððáí ààáí àà¼ðè¼í ì àðàóí ðàèàð àà è¼¼³è áóðà óððàáí ì àñàèàèàððàáí áí èóí ñáí àèàð. Ì àñàèáí ò³ðè òèèèí áà àèí áí þí ÷à « àðàí , æèèèðèáí è÷ð³³» àáí ÿñáí òàèèááí áí¼óç ààáí ààðàà èàðàðà «÷ÙèèÙí ÷Ù, è¼è áàð, æàáÙí ñÙç» ì àáí èñèí áà èí èáí í óèàð. ×Ùí àÙáÙí àà óøóè ÿèà ñ¼ç àèí èè æàèðáí ì Ùí ààè¼çà¼÷¼è³à³ æí è áí èñí àà áàðÙø ÿèààðèí áà ààáí ààðàâÙ

ΟΔΑÇΑΪ ΕΪ ΑΕÇÌ ΑΑΔΑΕΪ ΑΕΘÛÌ ΑΕΘ Ì Ð×ÓÍ ΑÓÓ
Ì ΑΝΑΕΑΕΑΔΕ ΑΕΕΪ ²Í ΑΕ

òó|í áóðóó ³÷³í εΐ εäí í óéóí æ³ð¼ò: « cochon « áàèèð èèøè, ààèèèðñèç, óýòñÛç. Í äì . «schwein« áàèèð èèøè äääáí ì áí εΐ è áèèèèðäáð. Ó³ðè òèèèΐ ää «òÛí çÛð» ò³ð³í ä¼ äðäí ÷ääáí èèðäáí «áí ¼óç» ì äáí εñεΐ äääè ñ¼ç äðäí ÷ääà äà « áóèääí ÷, áàèèð, ÛðáεÛì ñÛç, çàèè » äääì ääðäÛ ì ³í ¼çä¼¼ ³÷³í εΐ εäí í óéàð.

Ó³ðè òèèèΐ äääè «ò³èè³» ñ¼ç³í ³í ¼òì ¼ ì äáí εñè áèð ýèá ó÷óðää «éóó, àýááε ì εòääì , éóéóó» äääáí ì äáí εΐ è áèèèèðäáí , Óðáí óóç òèèèΐ äääè «renard», í äì εñ òèèèΐ äääè «fuchs» äääáí ñ¼çä¼ðä¼í ää εáçèèèèðäáéç.

Ó³ðè òèèèΐ ää ä³éí ¼è³è ε¼ç εàðàøòÛ áèð áεÛε- ýñ äääÛòÛí áèèèèð³³ ³÷³í, ¼çä¼÷¼ εäì ñεΐ ò³³ ³÷³í äðäí ÷ääáí èèðεΐ εáεÛí ðáí Ûí εàèääí «εàÒà» äääáí εΐ í εðáðò³³ ò³ø³í ³è εΐ εäí í óéàð. Ì εñáεÛ, Bu kafa deęişmedikçe. *Áóè ε¼ç εàðàø ¼çä¼ðì ¼è³ΐ ÷¼.* Bu kafa nasıl bir kafadır? *Áóè äääè εáí äáè ì áí òáèèèðáð?* ñÛýéòóó εΐ εäí í óéóððáðää áóè äääÛò ááèèèè³³, Í øΐ è ýèá ó÷óðää εááÛè áéóó æáí à ò³ø³í ³³ æ¼í ä¼í ä³³è³á³ΐ ε¼ðñ¼ð³³ ³÷³í 'Kafalı'«ÁεÛεÛ áàð» (Ì ýñè áàð), Kafasız «ÁεÛεñÛç» (Ì ýñè æΐ è) ñÛýéòóó òóóí áóεáð ì áεääèáí Ûéóóää æáí à ä³éí ¼è³è ε¼ç εàðàøòáðÛ áèðè áèðεΐ á æáεÛΐ áΐ εäí í äääì äàð ³÷³í Kafa dengi «Áèð ε¼ç εàðàøòá áΐ éóó» äääáí Óðaçáΐ εΐ áεçì ää εáèðÛεÛøàð (Aksan, 1999:66-67).

Á.Ì . Ð í òñáèèää ε¼í ì äáí èè³³ ñ¼çä¼ð äáεÛðèÛ óááèðà ýèá ¼í ³á³ΐ , áèàð açÛðèÛ εáçää ää áèð- ýèè ì óóí áóó ó¼áo ñ¼çä¼ðä¼, ¼çä¼÷¼ áΐ áóΐ ì èýèÛε àòΐ í εΐ ðáΐ (ε¼ç, áàø, ááè, εΐ è æ.á.ó.ñ ñ¼çä¼ðä¼) εá¼èðè ñáεòáεÛΐ εáèääΐ Ûΐ ááèèèèääΐ (Éðäèçñéáý εáèèèΐ εΐ áèý, 1959:89).

3.Óðaçáΐ εΐ áεçì ääðáεΐ ε¼í ì äáí èè³³è³á³

Óðaçáΐ εΐ áεçì ääðáεΐ ε¼í ÷³è³á³ áèð ì äáí è ááðñá, éýý áèðéáðè ýèè æá áΐ äáΐ ε¼í ì äáí è ááðèΐ ε¼í ì äáí èè³³ áΐ éóøàð. Ì εñáεÛ:

É¼ç³ áΐ çΐ ðóó: 1. Éáðáεèΐ í, ε¼ðá¼é εáèóó, ε¼ç³ òóΐ áðóó. *É¼ç³ áΐ çΐ ðóΐ ðáεÛ ì ì äó.* 2. Ýñ ó÷óΐ æΐ áΐ òóó, εàðà (æáì áððóó) ááñóó (àýèää εàðàòà); *É¼ç³ áΐ çΐ ðóΐ, ì ì ðóéáΐ äää æàðàð.* 3. *É¼ç³ΐ ¼ áèáΐ í, ááèèèð ñáèòááΐ í. Áèèèèèèè ì àñ áΐ éäó. É¼ç³ áΐ çΐ ðáó.* 4. Ý¼ñ¼¼, àýááε εááèΐ í, æóòΐ í. *Áεàø ááèè ε¼ç³ áΐ çΐ ðóΐ, éÛçáóó ³éá¼ΐ ÷Ûèΐ áε æ³ð¼ð äáøáð.*

Ó³ðè òèèèΐ äääè ε¼í ì äáí èè³³ Óðaçáΐ εΐ áεçì ääðáä ò¼í ¼ΐ è³á¼é ì εñáèääðäÛ εáèèèèðñáè áΐ εΐ ò.

1. *Başı bağlı olmak:* (ÁàøÛ áΐ ø ýì áñ.)

à) Áèð¼¼á¼ éóááèääáΐ , ñ³èè¼øε¼ΐ æèáèèè (éÛçÛ) áàð æá ³éè³³- æáèèèóó áΐ éóó. *Sen askere gitmeden bir yüzük takalım da kızın başı bağlansın,*

dünürçüleri kesilsin. Nâî aneâðââ eâðeâî +â áóè øæeâèðè òàâæü. Áàøü àâèèâí óó âí êñóí àà, æóó-óèâð eâeââñeí (Â. ²éð³e) Áàøü àâèèâí óó

á) Êøðâââí æâðeí âí òaç àðâââ eâðâ àeâí î, àâæüí àà âí èóó: *Bir yere gidemiyor, başı bağıldır.* Áàøèâ æâðââ eâðâ àeââeð, ààøü âí ø ýî âñ.

2. *Ağız, dil vermemek:* Î î ç, òèè áâðá¼¼:

a) Õâí òâèüð ñüðüí à-î î î *Ağız dil vermeyen köylüler* Î î çóí à-î âââí àeüèâüèòâð.

b) N³eè¼¼â¼ âaðí âí ü æí è. N³eè¼¼é àeâââüââé âí èóí, î î ðóí eâeóó. ýí èâòí î î / ýí âââèè /

3. *Dilinin ucuna /kadar gelmek/ dilinin ucunda olmak:* Õèèèí eí ó-óí àà òððóó.

á) Ýî è ñ³eè¼¼é³í ââí æâðeâí àà ñ³eè¼¼â¼â¼í áàø òâððóó. *Bütün kanım sanki tepemde toplanmıştı; fakat dilimin ucuna kadar gelen en ağır cevabı, İsmet'in masum yüzü geri çevirdi.* Áâðâüè eâí üí èóâó ò¼á¼â¼ à¼ òí î òí eâí í âí é âí èâó ýèâ, àèðí è òèèèì àeí ó-óí à +âeèí eâèââí ý¼ eüèüí æí î î òó Êñì àððeí æ³ç³ àððèâ eâèðâðâü.

á) Ýñòâé òððââí àâé âí èóí àèðí è î ø í í ó àèðâ àeâí î; àèð í âðñâí è ýñòâí ñ³eè¼¼é³í ââââí àà óí óóóí eâeóó. *Adı dilimin ucunda, bir türlü anımsayamıyorum.* Àòü òèèèì àeí ó-óí àà òððâð, àèðí è ýñòâé àeââé æâðâì .

4. *Ağız kilitli:*(Î î çó æââüè): à) Nüð ñâèðâé àeèââí . á) N³eè¼¼é àeââé òððââí àââèââ eâèèèð³³.

5. *Burunun ucunu görememek:* Î òðâóí óí ó-óí e¼ð¼ àeâí î :

á) Ê¼¼³è áóðââââí àüèòâí ,ì àñòüèòâí æâí üí àà òððââí í âðñâí è æâ áóò øèèðâââí æâðeí àà e¼ð¼ àeâí î. *Çok yorgun ve dalgınsın; burnunun ucunu görecek durumda değilsin.* Áýââé +âð-âââí ñü¼ âí, ì òðâó¼â³í ó-óí e¼ð³³ àââèüí àà ýî âññè¼.

á) Áèð àçââí èèèèí eâí àâèâüð àèð í eóýí üí âí eí ðóí àèâüí àèâ e¼ð¼ àeâí î. Øâèââí ü, eüðââeü ýî âñ

6. *Kulağına laf / söz girmemek:* Êóèââüí à ñ¼ç èèðá¼¼:

á) N³eè¼¼â¼í ñ¼çâ¼ðâ³ eâì àðüí à àeâí î, áâðèèââí eâ¼âøðâðâè àðèâðâí î.

á) Õeí î î, ò³ø³í á¼¼: *Şu kız geldi geleli söylüyorum; kulağına laf girmiyor.* Õøóè eüç eâèââí ââí áâðè àeòâì, èóèââüí à ñ¼ç èèðââéó. Êóí eóèâè (óeí àeó)

4. *Õðaçâí eí àeçì áâðâeí eí î î î í âí òò³³è³â³ (ñü¼âð-âóóèóâó)*

ΟΔΑÇΑΙ ΕΙ ΑΕÇÌ ΑΔΔΑΕΙ ΑΕΘÙÌ ΑΕΘ Ì Ð×ÓÍ ΑÓÓ Ì ΑΝΑΕΑΕΑΔΕ ΑΕΕÍ ²Í ΑΕ

Ýì è èíìíííáí òð³³è³è³ òααεγòùí àααí à à-ùí ááð³³ ³÷³í è¼ç ñ¼ç³í ¼ áαεεαí ùðεαí ò¼ì ¼í è³α¼έ áεð èàðαð òðαçáí εí àεγεùε ñ¼ç òεçì áεòáðεí á εαεðùεùí ε¼ð¼ε³ :

1. È¼ç³í áí , 2. Ýèè è¼ç³ ò¼ðò áí εóó, 3. È¼ç³í òαçαεí Ì, 4. È¼ç³í ¼í ÷αàð ÷ùì ùí ó÷óó, 5. È¼ç³ æí è, 6. È¼ç³ ¼ò³³, 7. È¼ç³í εαðí Ì, 8. È¼ç³ æαðùí è¼è εùεóó, 9. È¼ç³í ¼ ÷¼í ñàεóó, 10. È¼ç³ òεð³³, 11. È¼ç³ ò³ð³³, 12. È¼ç³ æαçàùì ùí àà εαεóó, 13. È¼ç³ æαðεαí àà, 14. È¼ç³ ÷αεαùαóó, 15. È¼ç³ æαðóó, 16. È¼ç ñàεóó, 17. È¼çá¼ áαñαð, 18. È¼ç æòì áó εùεóó, 19. È¼ç³ áí çì ðóó, 20. È¼ç εαεεóó, 21. È¼çá³í æí Ìñóí àεóó, 22. È¼ç εùçαðóó, 23. È¼çá¼í εαεùì áí εóó, 24. È¼ç³ à-ùεóó, 25. È¼ç³ à-ùε, 26. Ì ðí é è¼ç ÷αðαé, 27. È¼ç àðòóó, 28.È¼çá¼í à÷óó æ.á. (Ναí àðáááá, 1997:242).

Ì εñαεααð è¼ð³í ³í òóðααí áαé, εαεòεðεεααí Ì εñαεααðαùí áααðù òá¼ ýεε æá áí áαí è¼í ò³α¼εε¼ðá¼í òóðαð áαí æùεùí òùεòí Ì áí áí εí ò.

Ýì è òðαçáí εí àεçì ááðαεí òααεγòùí à òααí áùε Ì à¼ùçùí εεεì èé Ì áαεçáá à-ùí è¼ðñ¼ð³³α¼ ýεε æá áí áαí è¼í ñ¼ç εαòòαðùí áí εóðαεααí γðεεí æαí à òóðóεòóó ñ¼ç áεεαòαðù áεðε- áεðεí á ò³ç³ε³ð³ ¼ò¼ Ì εòí ð, æαεùí áí εαí í ó Ì áí áí àé ýε¼¼í ³í àð áεðεí εí ¼çá¼ð³í ¼ òααí áùε ¼ç áεαùí ÷αεùαùí áí ùεòααáí ¼çá¼÷¼ εαñεαòòαðε Ì áí áí àεùðì àεóó ááεαεεαðε áαð ýεáí εí εçεεάαáí Ì εòì òðòóεαð ááεαεεáí εαεá æαòùðαð. Αεαðαα òí εòí εñí è ò¼ì ¼í è³α¼έ Ì áαεùì àòαðù Ì áαεùì áαεαò.

5.Èáεñεεαεùε Ì àáí εñε æ¼í ³í á¼

Òεεάá εí εαí í óεααí ñ¼çá¼ð γðεεí æαí à òóðóεòóó ñ¼ç áεεαòùí ùí εóðαì ùí áα εáεñεεαεùε Ì ááí εñε εαí áαé ðí εαò Ì εí Ì εò, Ì ðí áí þí ÷α ýεá εαεαáù æá ¼çá¼ð³³ ááαáí ñòðí Ì òóóεαò. Ýðεεí ñ¼ç áεεαòùí ùí εóðαì ùí áα àð εαí áαé ñ¼ç εαòùðεαí áα òεεάá εí εαí í óεααí εάαεì èε ò³ç Ì ááí εñεí áα εí εαí í óεñα, áε γì è òóðóεòóó ñ¼ç áεεαòùí ùí εóðαì ùí áα εáεñεεαεùε Ì ááí εñεí áí áαεùðαí, εαí ÷α εóðαì ùí áα εαòùðεαí àð áεð ñ¼ç³í ³í εáεñεεαεùε Ì ááí εñε ¼çá¼ð³³α¼ ó÷óðáí, áαàðùñù ÷í αεòí εάεεì áεð ááí à ¼òì ¼ Ì ááí εάáε ò³ð³í ³εò³ òóþí òααðù Ì áαεùì ááí ùí εάεαò.

Òðαçáí εí àεçì ááðαεí εóðαì ùí áααù ñ¼çá¼ð ¼òì ¼ Ì ááí εάá εí εαí í óεααí ùí à ááεεαí ùðòóó γðεεí ñ¼ç áεεαòù Ì áí áí òóðóεòóó ñ¼ç áεεαòùí áα àé ýε¼¼í ³í εóðαì ùí áααù ñ¼çá¼ðá³í ò³ç³ε³ð³ æ¼í ³í á¼ ñ¼ç εùεαεù.

2. Αé ýε¼¼í ³í εóðαì ù ñ¼çá¼ðá³í ò³ç³ε³ð³ òóððαεóó.

Ýðeeri n¼ç aeaaøuf uf eodai uf aaau n¼ç¼ð ð³ç i aaf enei aa ef eai í oëaai ³÷³í að aeð n¼ç³ n¼çaðëaðuf aæuðauui aeaað³³¼¼ i ³i e³í af eni, ae yi e oððoeoo n¼ç aeaaøuf uf (Oðaçai ei aeçi aaðaei) n¼ç n¼çaðuf u aæuðauoo i ³i e³í yi an. Af aaau n¼ç n¼çaðëaðuf uf eaeñeaaeue i aaf eeaðe ÷í aoeoi eaei ¼oi ¼ i aaf ei e aadaai ³÷³í af uf eodai uf aaau n¼ç n¼çaðëaðu ÷í aoeoi eaei, eabouuf eaeai nuyeoó aæuðauun aeð a³ð³í n¼ç aeðaeaei a aeai aai u aaeae³³, aeai a í ðí í ai e yeá, Oðaçai ei aeçi aað ¼oi ¼ i aaf eaa ef eai í oëaai auoai a³ð³í aeð n¼ç aeðaeaei a aeai aai ³÷³í aadaue n¼ç n¼çaðëaðu aðai i aoeaaeue aeoai n³ee¼i a³í aeð aai a i ³÷¼n³í ³í i eaaðei aoeaðo aeai a af uf eodai uf aaau n¼ç n¼çaðëaðu nei oaeneñoe aeaeai uou aeufuf auu i af af af peoi aeaei aae eaeui, af aaf aæuðauai u i aeui aeao.

Oððoeoo n¼ç aeaaøuf aa aðai i aoeaaeue aeaeai uø af e, ae aada- aada nãçeaae eaeui, í ðoi daððeae ¼ç¼ð³eá¼e oððoeoo naeaaeueu aeaeaei ei eaeadao.

- 3. Eodai uf aaau n¼ç¼ð³í ¼ç aða aeaeai uou a eadaoa.
- 4. Ýðeeri n¼ç aeaaøuf aa n¼ç¼ð nei oaeneñoe aeaeai uodað aðeueoo aeaeai uoao.
- 5. Af aae nei oaeneñoe aeaeai uø af e, ae af ueaaeaae, í ðoi daððeae í aeçae ðí eao í ef í eo.

Aeaae, e¼ç af í aai ef eni e, n¼ç ð³ç i aaf eaa e¼ç³ að euu af ae af í ae¼í ³í a¼ æ³ð³í aeadaau, aeoi aeau, ae aeai í oooðaeoo af eoi aeadau – i oí o aæuðada aeaaeaaç. Aoe ³÷³í aaeuf ei í oaeno çaðue: Ae e³ç³í ³í i a¼aaeui aa í ooooi, e¼ç³í af ao. – Eaðui oae y÷ eei aa aeaeoaae, çai aooa yeá af uf e¼ç³í af ao. I uf aa yei ÷e i eneaaau e¼ç³í af ao n¼ç aeaaøuf aeaaau aaaaí ¼oi ¼ i aaf eaa ef eai í oëaai auau, aai ae Oðaçai ei aeçi yeai aeae e¼ð³í ³í oooao. Yi e eai af eoi aeaeai i añaeaa ueaeue i uf aae noðí í oooeao: aeaaau aaaaí ¼oi ¼ (í aðaçao) o.a. Oðaçai ei aeueue i aaf e eaeai aeðaeau? Aoe aaduaai i odaa e¼ç aeai a af í n¼ç¼ð³í ³í aeaaøuf af aeðaeau. Aeðí e, e¼ç aeai a af í n¼ç¼ð³í ³í ye¼¼ oa¼ ¼ç³í ³í aouai eu eaeñeaaeue (oeaa) i aaf enei aa ef eai í oëaai af e, yaad i uf aae af eai í af ýðeeri n¼ç aeaaøuf aeðaei ae. Aoe aeadaa ye¼¼ oa¼ ¼ç¼ð³í ³í oeeá i aaf enei af aæuðauu aa, aeðe- aeðe i af af aeoooeoooi aeð a³ð³í a³eo³ ð³ç³í eaeau aa, í auueaaaa Oðaçai ei aeueue i aaf e.

Aai ae, aeouaaai aadaai oeai i uf aae a³ð³í a¼ eaeñae af ef o: 1) ef í í í í af o³³e³e – Oðaçai ei aeçi aaðaei ð³ç³e³ø³í ¼ í aeçae aeaeaeaaðei ei aeðe, yaad ae af eai ni «Oðaçai ei aeçi» aaaaí daði ei aeí

ΟΒΑÇΑΪ ΕΪ ΑΕÇÌ ΑΑΘΑΕΪ ΑΕΘÛÌ ΑΕΘ Ì Ð×ÓÍ ΑΟÓ
Ì ΑΝΑΕΑΕΑΘΕ ΑΕΕΪ ΖΪ ΑΕ

òèè èèèì èì ää æaðàèùøù äà ì ³ì è³ì γì ãñ ýèä. 2) ÈÌÌÌÌÍÁÍ òò³³è³è äääáí ää ýèè æá áí äáí è¼ì ñ¼çä¼ðä¼í òòððáí òòððéððó ñ¼ç òèçì äáèì áí èàðàèàð. Αð áèð ñ¼ç áééàøù äáèä èììììíáí òòððáí òòððàð, áèðì è áí äùèðáí áóè æáðäá òðàçáí èì äèýèùè èììììíáí òò³³è³è æ¼í ³í ä¼ ñ¼ç áí èóóää òèéèø. Òðàçáí èì äèýèùè èììììíáí òò³³è³è äääáí ää áèç ýèè æá áí äáí àøùè, áèðì òí èì æá æàðùì - æàðòùèáè àæùðääáí ñ¼çä¼ðä³í áèð ì äáí èèèè á³ò³í ä³èè¼ áèðèèèáí áééàøùí ò³ø³í ³ø³á³ç èáðáè. Ì øíí áóèðáí ì äáí èèèè æáí à ñí ñòääáùè ææèðáí ¼ç àðà àæùðääáùñ áèð á³ò³í ä³èð¼á³ èììììíáí òòððáèí áééàøù òðàçáí èì äèýèùè ñ¼ç áééàøù æá òðàçáí èì äèýèùè èììììíáí òò³³è³è äáí ää àðàèàð.

5.1. Èáèñèèáèùè äàðèáí ò

Αέðùì òðàçáí èì äèçì äáðáèí òèáèè æá áóè ò³á¼é³ áàøèà ñ¼çä¼ð ì áí áí àèì àøùèùì àèòùèàð ää, èáèñèèáèùè äàðèáí òòù ì áéää èùèàð:

1. Αàøèà èáè³³ (Αàøèà ò³ø³³): Èùèùí áááèää èáè³³. (Başa gelmek)
2. Αàøèà ÷ùáóó (Ò¼á¼á¼ ÷ùáóó): Αèèèáí àéóó. (Başına / tepesine çıkmak)
3. Αàø ì äáí áè (Αàø äááí à): Αàø èáèèáèáè òòðáí æáè. (Başını sokacak yer)
4. Αàøùí à áàè èíí óó (Αàøùí à èòð èíí óó, Αàøùí à èóø èíí óó) (Başına baht / devlet kuşu konmak)
5. Αàøù øèø³³ (Ì ýñè øèø³³) (Başı şişmek, kafası şişmek)
6. È¼çá¼ ñóóè è¼ð³í ³³ æá (ó-óðì ì) (Göze soğuk görünmek)
7. È¼ç ì àéù ò³á¼í ³³ æá (èáð³³) (Gözünün ferî gitmek)
8. È¼ç³í ä¼ ì òó áàð æá (æàèùí ù)áàð (Gözünde ateşi var, gayretli: gözü pek)
9. È¼ç³í ¼ ÷¼í ñàèóó (òí ì óðáè) ñàèóó (Gözünü boyamak)
10. È¼ç³ òèð³³ (Ýðè òèð³³) (Canlı hayatta)
11. È¼ç³ ò¼á¼ñ³í ä¼ (È¼ç³ ÷ì èóñóí äà) (Gözü yukarıda)
12. Òèøèí èáèðì ì (èù÷ùðàðó) (Dış bilemek)
13. Ááðè èàðà (ΑΕ³ç³) èáðà (Yüzü kara)
14. Èááááù ñàèù¼èù (á³ðè¼¼) (Üzgün)
15. Èèðì èè èðì äááí ÷á (èàèèáí ÷à) (Göz açıp kapayıncaya kadar kaşla göz arasında)

Ö³ðe òèèèí àà:

1. *Başı havada (Burnu havada)*, Áî þí è¼ð¼ð³³
2. *Baş eğmek (Boyun eğmek)* Áàø èé³³ (İ î þí ñóí óó)
3. *Çenesi çürük (Çenesi düşük)* (Жаагы ачылуу)
4. *Kafası almamak (Aklı almamak)*, Башына èèðá¼¼, ò³ø³í á¼¼, ò³ø³í á¼é èàèóó, à¼ääé àèáí î .
5. *Beyni atmak (tepesi atmak)*, ачулануу, æèì è èàè³³ «è¼ç³í ¼í ÷ààðÛ ÷Ûäóó», «áàðèí áí ò³á³ ÷Ûäóó»
6. *Dil birliği etmek (Ağız birliği etmek)* Макулдашуу, келиш³³, óáääèèàøóó
7. *Ağızda söz çiğnemek (Ağızda laf çiğnemek)*, Оозуна келгенди оттоо, ойду тоону айтуу
8. *Canı boğazına gelmek (Canı burnundan gelmek)*, Æàí Û î î çóí à òÛáÛéóó
9. *Suratını buruşturmak (Yüzünü buruşturmak)*, Æ³ç³í ³é³ð³³

Áóè ì èñàèàðäà òðàçáí èí àèçì áàðäèí àèð àáí à ò³á¼é³ àèì àøÛèäÛ, àè ýèè èyy àèð òðàçáí èí àèçì áàðäà ýèè ò³á¼é³ àà àèì àøÛèÛí àéòÛèÛøÛ ì ³ì è³í :

1. *Áàèáí áí ò³á³ ×ÛðÛì òàè æ³í ³ ò³ø¼ ýèàè : ¼ó¼ æàø. (Ağzı süt kokmak)*
2. *Æàí èÛèÛ÷òÛí ì èçèí àà (Æàí èóèèèòÛí æá (Æàí) èÛèäÛí ó÷óí àà):¼ð¼ èí ðéóí ó÷òóó. (Hayatı pamuk ipliğine bağlamak)*
3. *ÁàøÛí à æà¼ääè ÷àáóó (ÁàøÛí à æá , ì ýýñèí á ÷àè èàéí àðóó) (Zorluk çektirmek)*
4. *ÈàáááÛí à èàð æàáááí æá (ÈàáááÛí óóì áí áàñèáí) (Öfkelenmek, sinirlenmek)*

Ö³ðe òèèèí àà:

1. *Başına bitmek (Tepesine çıkmak)*, Ò¼á¼ñ³í ¼ ÷Ûäóó (Áàøèà ÷Ûäóó)
2. *Ağızdan bal akmak (Dudağından bal damlamak)* (Тилинен бал тамуу)

ÈàèñèèàèÛè ààðèáí òààð ñáí æàáÛí áí àð èáí ààé áí èóøó ì ³ì è³í : Ýèè æá áí àáí àøÛè ààðèáí òàáí óóðà ááðàò: ÈàèñèèàèÛè ààðèáí òààð ýèè ò³á¼éá¼í óóðña, áí Ûí àèðèí ÷èñè æá ýèèí ÷è ñ¼ç³ àèì àøÛèàð. Àè ýì è ýèèááí àøÛè ò³á¼éá¼í óóðña, áàøèÛ æáí à àýèèÛ ñ¼ç³ ì áí áí èàòàð áóèääáÛí àðàñÛí àà èàèááí ñ¼çá¼ð áàèà àèì àøÛèÛí àéòÛèà ááðàò. Í øí í áí é ýèà àèì àøÛèááí ñ¼çá¼ð ñ¼ç ò³ðè³ì á¼ð³ áí þí ÷à àà àèð èÛèèà ýì áñ, î øí í áóèòáí àèàðäü ò¼ì ¼í è³á¼é á¼é³ø³ð³ðñ¼é áí èí ò.

ΟΒΑÇΑΪ ΕΪ ΑΕÇÌ ΑΑΔΑΕΪ ΑΕΘÛÌ ΑΕΘ Ϊ Δ×ΟΪ ΑΟΟ
 Ϊ ΑΝΑΕΑΕΑΔΕ ΑΕΕΪ ρΪ ΑΕ

1. ΑΕαι Û îî çοί à èàì òàèóó (ΑΕαι Û îî çοί à èää³³, òÛāÛèóó): Èàðóó èî ðèóó. (Canı ağzına gelmek / Yüreği ağzına gelmek)

2. ΑΕάðáái àèÛì æáðáá æá (È¼ðá¼í àèÛì è¼ðá¼) óðóó, ñàèóó : Αάèèèðèì èáðèðá òèèá¼¼ (Yerden yerde vurmak)

Ò³ðè òèèèí àá:

1. Başına dolamak (Başına sarmak/ Başına yıkmak)

Αèì àðÛèóó èîì îîííáí òè ÿòèð ñ¼çá¼ðá¼í áí èáíí èáèñèèèèèèèèè èáðèèáì òàðð:

1. ΑΕαι òàñèèì áí èóó (ΑΕαι òàñèèì èÛèóó): ¼è³³, ä³éí ¼á¼í èàèóóó. (Ruhunu teslim etmek, vefat etmek)

2. È¼ç³ à÷Ûè ¼ò³³ (È¼ç³ à÷Ûè èàèóó): ΑΕàð ¼è³³, àðì áí àà ¼è³³. (Gözü açık ölmek)

3. ΑΕääáÛí ááñóó (ΑΕääáÛí æài èÛèóó) : Óí ÷óèèóñ, ñ³éè¼á³ñ èÛèóó. (Çenesini kapatmak)

4. Çài áí àñÛ èóóðóèóó (Çài áí àñÛ èÛñÛèóó): ΑðááñÛ ò³á¼í³³. (Dünyası yıkılmak)

Ò³ðè òèèèí àá:

1. Ağız kokusu çekmek (Ağız kokusu dinlemek), Бир¼¼í ρΪ èáæèð èÛÿèääðÛí è¼ò¼ð³³, àáà ÷Ûáí î.

2. Ağzını aramak (Ağzını yoklamak), Бид¼¼í ρΪ ñÛðÛí àñòÛððáí áèè³³á¼ àðáèáð èÛèóó, áèèèèèè èáèèè áèð í áðñáí è àèòòÛðà óóðáái èÛèÛì ñ³éè¼¼, ñóðáì æÛèí î «Òáì ÛðÛí òàððÛì è¼ð³³»

3. Dillerde dolaşmak (Dillerde gezmek), ñ³éè¼ç³³è¼ðá³í òáì àñÛ áí èóó, «î î çáì àèÛí óó», «î î çáì èèð³³», «àðÛ ÷Ûáóó»

4. Beti benzi atmak (Beti benzi solmak), ¼¼³ áí çì ðóó, ¼¼³ èóí èóó áí èóó, èóááðóó

5. Dünya başına dar olmak (Dünya başına dar gelmek), èÛéí àèóó, àðááñÛ ò³á¼í³³ «è³¼ç³í ¼í ÷àð ÷Ûì Ûí ó÷óó», «æáð ÷óèóí îòóðóí èàèóó»

6. Göz dikmek (Göz koymak), È¼ç³ ò³ç³³

7. Kulaklarının pasını gidermek (kulaklarının pasını silmek), è¼í ò¼í ááðè ì óçÛèà óèí àé æ³ð³í áèð è³í³ ì óçÛèà ì áí áí èóèääÛí Ûí ì îî èóí óí èáí áÛðóó

8. *Kafasını taştan taşa vurmak (Kafasını taştan taşa çarpmak)*, àéèàñû ò³à¼í³ ì àÿààé èàéáûðóó, ¼é³í³³, «ýðàèí èàñà òèòò¼¼»

9. *Kellesini uçurmak (Kellesini vurmak) ÁàøÙí àèóó*

Àèì àøùéääí ò³à¼é³ çàò àòí ì ÷òí ðáí í òóðääí èâèñèèèèèèè èâðèè àòàð:

1. *Æàáùéóó àÿè æàáùéóó áíéáí í èàèñùí (Æàáùéóó èàçáí æàáùéóó áíéáí í èàèñùí): Ý÷ èèì áèèááñèí . (Söylenilen söylenildiği yerde kalsın)*

2. *Äàèùñùí ñàèóó (Ñùðòùí ñàèóó): Ñ³éá¼¼, æàèòùðáí í . (Hoşuna gitmemek, beğenmemek)*

3. *Áóóó áóóóí à òèéá¼¼ (Áóóó æáðää òèéá¼¼): ¼ò¼ òàç èùéì ùéáí í . ((sevinçten) Ayağı yere basmamak)*

4. *Áàðèí áí ò³á³ ÷ùääóó (Áàðèí áí ÷àððù ÷ùääóó): Á÷óóèàí óó. (Tepesi atmak, öfkeden deliye dönmek)*

Ò³ðé òèèè íá:

1. *Bet beniz kül olmak (Bet beniz limon gibi olmak), Òùí ÷ñùçääí óóääí áí çí ðóí - òàðàðóó, í í ðóääí èóáàðóó, ñàðää|ó*

2. *Kan başına çıkmak (Kan beynine çıkmak), «жаагынан ò³á³ ÷ùääóó», «èáí ù èùçóó»*

3. *Canı ağzına gelmek (Canı dudağına gelmek), «жаны оозуна капталуу», «æ³ð¼á³ ò³ø³³³»*

4. *Ağzından söz kapmak (Ağzından lakırdı kapmak), оозунан ñ¼ç³í æóèóí àèóó*

5. *Alın damarı çatlamak (Alın derisi çatlamak), àâèñèí áí àøóó, óÿò-ñùéùòùí ì ùí ààé òàøàèí èí |ó.*

6. *Kulağı tetikte olmak (Kulağı kırışte olmak), Áéòùèà òóðääí ñ¼çä³, èâèà òóðääí èàáàðäù è³ò³³*

Àèì àøùéääí ò³à¼é³ ñùí àòí ì ÷òí ðáí í áíéáí í èâèñèèèèèèè èâðèè àòàð:

1. *Êíéó èùñèà (Êíéó æóèà) Í í èàòù æàðèèèèè³³ ÿì àñ. (Elinden hiçbir şey gelmeyen, çaresiz)*

2. *Êíéó òàð (Êíéó èóóø, Êíéó èóðóø): Çùéùì , ñàðà¼. (Cimri)*

3. *Êàðà òóí øóè (Êóó òóí øóè, Êáí òóí øóè): Áàèòùñùç, áàééóø, ùðñù æí è. (Fakir fukara)*

ΟΔΑÇΑΪ ΕΪ ΑΕÇÌ ΑΑΔΑΕΪ ΑΕΘÛÌ ΑΕΘ Ì Ð×ÓÍ ΑÓÓ
Ì ΑΝΑΕΑΕΑΔΕ ΑΕΕΪ ΖΪ ΑΕ

4. ÈαάάαÛ à-Ûé (ÈαάάαÛ æàðÛé, Ì à¼ääéÛ æàðÛé, Ì à¼ääéÛ à-Ûé):
È¼¼³èä³³, èàéáÛ èàì àñÛ æí è. (Neşeli, rahatı yerinde)

Ó³ðé òèèéí àá:

1. Kafadan çatlak (Kafadan kontak), «æèí àè»

2. Gözü pek (Gözü kara), ýð æ³ð¼é, òàéì áí áàñ, «àèò áàáóó», «è¼ç
èðì áá¼¼», «í òèí - æàì àà ò³ð³³»

3. Gözü sulu (Gözü sidikli), èè-éí àéáé yéá í àðñááá òí èòí í í àéáé
Ûéèàí æèááð³³, «æàðÛé»

4. Çenesi çürük (Çenesi düşük), ñ³éè¼¼é, Ì à¼Ûç, èáèæèðýýé, «òèèè
áóóääé éóóðóó». «æàááÛí æáí óó»

5. Gözü bağlı (gözü kapalı), æí í ø, Ì í Ì óí

ΕΪ ΔΟΘΟΪ ΑΟ

ÁàðáÛé òèèááð ñÛýèòóó yéá ò³ðé òèèááðèí áá àá ááí á Ì ³-¼è¼ð³
Ì áí áí ááéèáí Ûøéáí Óðàçáí èí àèçì ááðáèí ñáí Û ááøéà
Óðàçáí èí àèçì ááðáá èàðáááí áá áèð èÛéèà è¼í. Ó³ðéèý ò³ðé-¼ñ³í á¼ áèð
ááí à «áàø» Ì áí áí ááéèáí Ûøéáí 1650á¼ æàèÛí Óðàçáí èí àèçì ááðáèí
ááð yéáí àèáèí á è³á¼ áí èóí í òóðááÛç. ÈÛðáÛç òèèéí áá áí èñí, 1250 á¼
æàèÛí Óðàçáí èí àèçì ááð (Èáðì Ûøáèí á, 1992). Óøóé yéá ááí á
Ì ³-¼è¼ð³í ¼ ááéèáí Ûøòóó Óðàçáí èí àèçì ááðáèí ñáí Û èàçáè-à
Óðàçáí èí àèçì ááðáèí è-èí áá 30%òè ò³ç¼ò (Ñì ááóéí áá, 1996).

Óáèòáø òèèááð áðàñÛí áá òèè æáí à ááááèýð æàáòÛí áá ¼çá¼-¼
ÑÑÑðáèí òáðáèÛøÛí áí èèèéí áýááé èÛçóó ýì ááèòáí ³³è¼ð æ³ð³í
æáòáð.

Óáèòáø òèèááðáè ³èð¼ò³³á¼ (èÛðáÛç òèèéí ò³ðéò¼ðá¼, ò³ðé òèèéí
èÛðáÛçááðáá) Ì áèáè- èáèáí òáð, Óðàçáí èí àèçì ááð, òááó- yáòáí èçì
ñ¼çá¼ð æáí à Óðàçáí èí àèçì ááðáááè «Yalancı eşdeğerler» ÷í¼ Ì ááí èáá ýý
áí èóóáá. ΑέðÛé-à «Yalancı eşdeğerler» òáì àñÛ óéóó èàçáè æàçóó-òñó
Ì .Aóýçí ááóí «Áááé æí èó» òí Ì áí Ûí Ó³ðéèý ò³ðé-¼ñ³í ¼ èí òí ðóí
æáòéáí áá áèçáè ñòèèñòèèáèÛé èàðáèáðáá áóóðáð èÛéááé èí éáí í æí è.

Áóé òáì áí Û òáèòáø òèèááðáèí ñáèÛøòÛðÛéÛí èí òí ðóéóðó æáí à
³èð¼ò³è³ð³ æááÛí áí èáðáí è¼ðñ¼é, Óðàçáí èí àèçì ááðáèí
ñòðóéòóðáèÛé- Ì ááí èèèè ¼çá¼-¼é³éò¼ð³, èÛðáÛç ò³ðé òèèááðèí áá
èí Ì í í í áí òáððè áá, Ì ááí èèáððè áá áèðááé áí éáí í Óðàçáí èí àèçì ááðáèí
èí Ì í í í áí òáððè ááøéà ááøéà, áèðí è Ì ááí èñè áèðááé áí éáí í
Óðàçáí èí àèçì ááðáèí, æ.á.áÛí ³ñó³í á¼ æàçÛéááí ýì ááèòáð àçÛðéÛ

Éúðáúç÷à- Ò³ðè÷¼ òèè æáí à ááááèýò áááúòúí áááú ýì ááèòáðáá ÷í¼ ñàèúì úí èí øí ò ááí í èéí éáóç.

ÀÄÄÄÈΒÒÒÀÐ

Éúðáúç òèèèí èí Òðàçáí èí àèýèúè ñ¼çä³á³, (1980), Óðóí çá.

YURTBAŞI Metin., (1996), **Örnekleriyle Deyimler Sözlüğü**, İstanbul.

AKSAN Doğan., (1990), **Her Yönüyle Dil**, III.Cilt, Ankara.

SÖZER Vural., (2000), **Deyimler Sözlüğü, Epsilon**, İstanbul.

▷ ÄÄÖËÍ È.È., (1965), Éúðáúç÷à-î ðón÷-à ñ¼çä³è, Ì í ñèää.

ÑÁÍ ÁÐÄÄÄÄ Ä., (1997), Éúðáúç òèèèí èí éáèñèèí èí àèýñú æáí à Òðàçáí èí àèýñú, Áèøéáè.

Í ÑÌ Í Í Í ÄÄ Ä., (1972), Éúðáúç òèèèí áááè èàèí ì àèáð, Óðóí çá.

ÉÁÐÌ ÙØÄËÍ Ä Ä. Í., (1992), Ñí ì àðè÷áñèèà Òðàçáí èí àèçì ú á ðónñèí è èúðáúçñèí ÿçúéáð. Ááóí ðáðáðáð, Áèøéáè.

ÉÚÄÜÄÄ È., (1999), Ñí áðáí áí í úá áñí àèòú èññèááí ááí èý á í áèáñèè Òðàçáí èí àèè. Áèøéáè.

ÝÄÄÌ ÄÄÄÄÄÄ Ä., (1992), Óðàçáí èí àèýí ú 11_ èèáññòà í èóóóó Óðóí çá.

AKSAN Doğan., (1999), «Anlambilim», Ankara.

AKSOY Ö. Asım., (1988), **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü**, II Cilt, İstanbul.

HATİPOĞLU Vecihe., (1982), Kelime Grupları ve Kuralları, **Bulleten**, Ankara.

Türkçe Sözlük, (1988), Ankara.

ÑÌ ÄÄÖËÍ ÄÄ Äóèääðæáí., (1996), Óðàçáí èí àèçì ááðáèí ááðèáí òúèúáú, Áèí àòú.

ÄÓÝÇÍ Ä Ì., (1996), Äááé æí èó, (òýðè òèèèí á èí òí ðáí í : Çáéí áø Èñì àèè, Äóì àð Äýí áèð), Áèèèä, Äí èàðá.

Éèðàèçñèáý éáèñèèí èí àèý, (1959), Óðóí çá.